

ΙΣΠΑΝΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

ΤΟΥ Ρ. ΠΑΡΘΙΑ

Η ΧΑΜΕΝΗ ΝΕΟΤΗΣ

ΜΟΥΝ 16 χρόνων.

Κι' ήτανε, θημιάμα, μιὰ εξαισία Μαγιατίκη βραδεία, τότε που 'Εκείνη παρουσιάστρε γιά πρώτη φορά μπροστά μου.

Είχα βγει απ' την πολιτεία διωμόναχος και βάδιζα άσσοπα στην έρημη τών χωραφιών, σκεπτικώς και λιπημένος, δίχως κι' εγώ να ξέρω τó γιατί. Τó φυσικό μου θάταν, φαίνεται, να είμαι μεγαλλοκλιδός και ν' αγαπάω τή μόνωσι.

Βάδιζα άργά, άφρινοντας την ψυχή μου ελεύθερη να σμίγη μ' άλλους τούς μικροθύφους της χλόης και τών φυλλομάτων και μ' όλες τις ευωδιές τών λουλουδιών.

Κι' έξαφνα, πέρα στό βάθος τού μονωκατιού άγνάντεμα μιὰ παρέα από νέα κοριττα νάχορται παός τó μέρος μου. Θά γύριζαν από την έξοχή, πέρα απ' τόν άνθησομόλοφο. Κραπόντουσαν απ' τά χέρια, σάν σε χορό και τραγουδούσαν, έλο δροσιά και χάρη, τά τραγούδια τού Μαγιού και τού έρωτος. 'Η κρυσταλλένες τους φωνές που άπλωνόντουσαν, ζωντανές και καθαρές, μέσα στην ήρεμη τή φύσι, έμοιαζαν με κελάρύσματα πηγών.

Κρύφτηκα τότε πίσω από κάποια δέντρα, κι' είδα σε λίγο τά κοριττα να περνούν από μπροστά μου, άνάλαφρα και λευκοφόρα, σάν τις παραμυθένες τις νεράιδες, που γυρίζουνε τά φεγγαρόλιουστα τά βράδια. Είδα τά δόξανθα μαλλιά τους, άκουσα τó θρόισμα που κάναν τά λευκά φορέματά τους κι' άνάσασα, ρουφώντας με άνεξήγητη μαγία, την ευωδία, που άρίωνε περνώντας τά κοριττα τους.

Κι' όταν πειά άπομακρυνόθησαν και τις έχασα από τά μάτια μου. Ένοιωσα μιὰ παράδοξη ταραχή νά με κυριεύη.

Καθισμένος πίσω από ένα θάμνο, με τó πρόσωπο κρημμένο μέσ' στό δυό μου χέρια, έμεινα βυθισμένος σε σκέψεις, μετρώντας της καρδιάς μου τούς παλμούς και προσπαθώντας να εξηγήσω την άλλόκοτη συγκίνησή μου. Κι' έξαφνα τότε, έξαφνα με λυγμούς, άναστενάζοντας γιατί εύρισκα κάποια άνακούρσι στα δάκρυα.

Κι' όταν, τέλος, κάποτε σήκωσα τó κεφάλι μου, είδα να στέκεται μπροστά μου ένα κοριττα πανώρη, ένα θείο πλάσμα, "Έστρε και με κύταζε χαμογελώντας. Φορούσε ένα λεπτό κάταστρο φόρεμα, στολισμένο με μπριλλάντια και μαργαριτάρια. Τά ξανθά μαλλιά της, πó λαμπρά κι' από τó χρυσάρι, πέφτανε σε βαρείες μπούκλες ως τó χιονόλευκο λαμό της. Τά ροδαλά της μάγουλα είχαν την ίδια χάρη και δροσιά τών λουλουδιών που στεφανώναν τó κεφάλι της και τά δυό της μάτια λάμπανε από μιάν άνειπίτη εδδαμονία. Είχε τά δόξαντα τά μεράσια της γυμνά, κι' ένω άκοιμπόσε τόνα της χέρι επάνω στο σφριγγλό της στήθος, με τó άλλο μου ένευε να πάω κοντά της.

"Έμεινα κάμπωσες στιγμές άλαλος και άκίνητος κυτιώντας τó θείο εκείνο πλάσμα, που άσφαλώς θά οχόταν από κόσμους άλλους, γιατί ή καλλονή της δεν είχε καμιιά σχέση με την όμορφιά τών γυναικών της γης.

— Ποιά είσαι λοιπόν κι' από που έρχεσαι; τή ρώτησα.

— Φίλε μου, μιού άπάντησε με μιὰ φωνή γλυκύτερη απ' τή δροσιά τή βραδυνή, φίλε μου, είμαι ή νεράιδα, που ό βασιληάς τών πνευμάτων έχει βάλει μέσα στό στήθη σου απ' την ήμέρα που γεννήθηκες. 'Εκει μέσα κοιμόμουν τώρα τόσα χρόνια και νά που σήμερα, με την πρώτη ταραχή της καρδιάς σου, ξύπνησα. 'Η ζωή μου πηγάζει απ' τή δική σου τή ζωή. Είμαι άδελφή σου, αλμα απ' τó αλμα σου και θά σ' άκολουθώ πιστή συντρόφισσά σου ως την ήμέρα που ξεχωρίζοντας σιγά—σιγά απ' την ύπαρξή σου θά σ' άποχωρετήσω, παρατώντας σε μεσοστράτες. Ναι, θά σ' άφήσω κάποτε στό μέση τού δρόμου, άραυό ένα τιμήμα του θά τ'όχοιμε περάσει

άνταμα. Και μην έλπίζεις πως εκείνη ή ήμέρα εινε μακριά, γιατί εγώ ζώ όσο ζει ένα τριαντάφυλλο. Μην περιμένεις λοιπόν να μ' άγαθήσης όταν θάνα πλέον άργά, όταν θά με χάσης, γιατί τότε όλα τά δάκρυά σου κι' όλες ή κραυγές τού πόνου σου δεν θά μπορέσουν να μου ξαναδώσουν τή ζωή που θάχω χάσει πειά για πάντα. Πρόσεχε! Πρόσεχε κι' άκουσέ με! Δεν κρατώ στό χέρι μου της έξουσίας την ισχύ, ούτε τó μαγικό ραβδί, που γεννά τού πλούτου τούς σωρούς. "Όμως εγώ θά στολίσω την ύπαρξή σου με θησαυρούς άτέλειτους, με θησαυρούς που ποτέ καμιιά άλλη θεά δεν έδωσε στον άνθρωπο. Θέλω να βάλω στο μέτωπό σου ένα στεφάνι που πολλοί βασιλκάδες θά ήσαν εύτιχεις άν μπορούσαν να τó αλλάξουν με τó στέμμα τους. Μόνο πρέπει να προσέχεις, φίλε μου, τ' αγαθά που θά σου δίνω, να μη σου φεύγουν άσσοπα.

'Αφού μίλησε έτσι ή υπέροκαλη νέα, έγαρε πρός εμέ τó σωμα της, όπως ό φύλακας άγγελος γέρνει πάνω από τó βρέφος, κι' έννοιωσα τά χείλη της ν' άγγιζουν τó μέτωπό μου, πó δροσερά και πó ευωδιασμένα από τó δούσιου που φτυρώνει γύρω απ' τις βούτσες τών λειβαδιών. "Άνοιξα με λαχτάρα τά χέρια μου, για να την άγκαλιάσω, μι' 'Εκείνη έχάθησε σά λευκή όπτασία μέσα σε ύνειρο....

"Όταν τó πρωί ό ήλιος άρχισε να ύψόνεται στον καταγάλανο ούρανο, μιού φάνηκε για πρώτη φορά πως κι' εγώ συντελούσα στο ζήτημα της κοιμισμένης φύσεως.

Κι' ένόμισα σε κάποια στιγμή, πως ή καρδιά μου, απ' τó πολύ λαχτάρισμά της, θάφευγε απ' τά στήθη μου, για να πετάξη άνάλαφρη κι' ελεύθερη, σάν τó πουλί, στον καθαρό άέρα.

Και πίστεια πως όλη ή γή έδημιουργήθηκε για μένα, κι' ότι εγώ ήμιον ό κυριάρχος κι' ό βασιληάς όλου τού κόσμου....

'Ημιον σχεδόν τριάντα χρόνων, όταν 'Εκείνη μου παρουσιάστρε για δεύτερη φορά. Θημιάμα μάλιστα πως ήταν μιὰ θλιβερή βραδεία τού 'Οχτώβρη.

Είχα βγει απ' την πόλι διωμόναχος και βάδιζα άσσοπα στην έρημιά τών χωραφιών, σκεπτικώς και λιπημένος, δίχως κι' εγώ να ξέρω τó γιατί.

'Ο ούρανος ήταν γεμάτος μολυβένια σύννεφα. Κρύος άέρας έρχοινη στη γή τά τελευταία φύλλα τών δέντρων. Στα έρημα λειβάδια θά πίστεια κανείς πως δεν ύπηρχε πειά καμιιά άπολύτως ζωή, άν δεν άκουγε τά ληθητερά γαργαλιματα που ερχόντουσαν από κάποιες άπομακρυσμένες άγροικίες. Κι' όμως κάμποσα πουλιά πετούσαν πότε—πότε, φοβισμένα κι' άλαλα, από τó ένα δέντρο στ' άλλο.

'Εβάδιζα άργά, άφρινοντας την ψυχή μου ελεύθερη να σμίγη με τή χειμωνιάτικη τή φύσι, γιατί από πολλή καιρό τώρα είχα τή μεγαλοχλία εκείνη, που συνοδεύει πάντοτε τó τέλος τών ωραίων ήμερών.

Καθισμένος σ' ένα θάμνο, είδα σε λίγο να περνούν από μπροστά μου δυό γοργές, με βήμα άργό, σκόθοντας κάτω απ' τó βάρος τών ξύλων που μεταφέραν στην καλύτε τους....

Τί παράξενη σύμπτωση!

Στην ίδια θεά είχα δει άλλοτε την παρέα τών κοριτσιών που γύριζαν απ' τά χωράρια τραγουδώντας "Ημιονα τότε περάξη χρόνων. "Εκείνη τó δεσπολό μου μέσ' στό δυό μου χέρια και βυθίστρε σε σκέψεις άτελειώτες. Συλλογίζόμουν τις ώρες μέρες που είχαν περάσει απ' εκείνη τή Μαγιατίκη βραδεία....

"Όταν κάποτε σπρώθηκα, είδα να στέκη δίπλα μου μιὰ μορφή άσχη, που με κυτιούσε με λίπη. Χρειάστρε ώρα πολλή για να θυμηθώ πως ήταν ή ίδια εκείνη νέα που κάποτε άλλοτε, ένα βράδυ τού Μαγιού, είχε παρουσιαστεί μπροστά μου. Πόσο είχε αλλάξει, Θεέ μου! 'Αλλοίμονο! δεν είχε πειά τή θεία εκείνη λαμπρότητα, που είχε άλλοτε. Τό ξεσοχιμένο φόρεμά της άφινε να φαίνεται τó ωραίο της σωμα καταπιγμένο. Τά πόδια της ήσαν ματωμένα, σάν να πεπατούσε μέσα σ' άγκαθιές, τά δάκρυα είχαν ρουαδώσει τά

ώχρα της μάγουλα. Μόλις μπορούσες, ή δύστηνη, να κρατείται όρθή στα πόδια της κ' έδειχνε πως ήταν άρρωστη πολύ.

— Τι θέλεις από μένα; τής είπα.

— Φίλε μου, μού απάντησε, να που ήρθε ή ώρα να χωριστούμε. Μά πριν απ' παρατήσω μιά για πάντα, ήθελα να σου πω το τελευταίο εχάριε ».

— Φύγε! φύγε κ' άρσέ με, ψεύτρα, τής είπα θυμωμένος. Τι έκαμες, παρακαλώ, για μένα; Που είναι τ' αγαθά, για τα όποια μού μιλούσες; Παντού τ' ήζησα, αλλά του κάκου! Που είναι λοιπόν οι θησαυροί που θάρρουνες στο δρόμο μου; Δεν βρήκα παρά τή φτώχεια μόνο και τή δυστυχία. Τι έγινε το στέμνιμα που έλεγες πως θα βάλεις στο κεφάλι μου; Δεν έννοιωσα στο μέτωπό μου παρά μόνον ένα σκληρό στεφάνι απ' άγκάθια. Έλεγεσ ότι θα βαδίζαμε μαζί, αλλά πού σ' είδα, πού σ' απάντησα; Είσα λοιπόν τής δυστυχίας ό δαίμονας; Γιατί αν είν' αλήθεια πως μ' ακολουθήσες παντού κ' όπi παντού άπλωνόταν ή επίδρασίς σου... τότε... τότε φύγε μακριά μου άμείσως! Δεν γνώρισα παρά τόν νόνο! Κι' είσα σύ το πνεύμα του νόνου!...

— Δεν είμαι ούτε ό δαίμονας τής δυστυχίας, ούτε το πνεύμα του νόνου, απάντησε Έξείνη μελαγχολικά. 'Αλλά... κανείς δεν με γνωρίζει. Οι άνθρωποι έχουν τήν άνηγία να μη με κοιθούνε, παρά μόνον όταν με χάνουν, να μίν αναγνωρίζουν τήν άξία τών αγαθών μου, παρά μόνον όταν δέν θάνα μιν και ζωρός να τ' ξαναποκτήσουν. Φίλε μου, δείχτηρες άχάριστος, όπως όλοι οι άδελφοί σου. Ρωτάς με λέπτι, πού είναι τ' αγαθά που σου ήσυχέθηρα; Μά όλες τις υποσχέσεις μου τις έξηλήρωσα. Όμως εσύ τί έκαμες; 'Αχ! περιφρόνησες τους θησαυρούς μου! Έβάλω στο μέτωπό σου τή δροσιά και τή λάμψη τής άνοιξης. Σου έδωσα τόν έρωτα, τήν πίστι, τήν φιλοπία, τήν φιλοδοξία και τήν όμορφιά. Έκαμα τή φτώχεια σου τόσο ευχάριστη με τήν ύγεια και τήν ξεγνοιασιά, που πολλοί πλούσιοι βασιληάδες ευχάριστος θ' ανταλλάζανε τή πλούτη τους με τή ζωή σου. Τή μόνωσί σου τήν εστίασισ με θελκτικά δνερα, Σ' έκαμα να χόρτες τόσα λίγα δάκρυα, που πρέπει να γεμίζεις τόν έαντό σου εύτυχ ή αν στο μέλλον δεν χόρτες άλλα, Γελαστά βλιμιατα έβλεπες παντού. 'Ο ούρανός χρωμαγολούσε πεντακάθαρος πάνω απ' το κεφάλι σου κ' ή γή στα βήματά σου έβγαζε λουλούδια. 'Απάντησέ μου τώρα, τί σου μένει από τόσες εύτυχίες που έσορόπισα στο δρόμο σου; Τ' αγαθά που σου δώρησα τί τάκανεσ; Πώς τα εκμεταλλεύτηρες; 'Αν δέν μπόρεσες να κρατήσης τίποτ' απ' όλ' αυτά, τί φταίω εγώ;...

Σ' αυτά τα τελευταία της τά λόγια, μιά λάμψη έφρότισε το πνεύμα μου βαθειά και ένας πέλλος σκοτεινός έπεσε απ' τή μάτια μου.

— Μείνε! 'Αχ! μείνε, μη φύγεις! φώναξα. Δός μου ξανά τή δάρα που περιφρόνησα! Δός μου τόν έρωτα, τή χαρά, τήν έλπίδα και τήν πίστι. Κόψε με ν' αγαπήσω για μιά μέρα μόνο.

— 'Αλλοίμονο και τρισάλλοιμονο! είπε Έξείνη. Είν' άργά πιά. Μά δέν καταλαβαίνεις λοιπόν; Κίτταξέ με: 'Υπέφερα πολλά. Δεν είμαι πιά, παρά ή σκιά του έαντού μου. Το αίμα δέν φτάνει πιά ως τήν καρδιά μου. Κι' εσύ, σκληρέ, είσα εκείνος που με σκότωσες. 'Επλήρωσα τή πόδια μου, ακολουθώντας σε. Σου φώναξα και σε παρακαλούσα να σταματήσης να μαζέφουμε τους θησαυρούς κ' εσύ με διάταξες: «—Εμάρός!...». 'Υπόζωνα κ' έδάδιζα λαχανιασμένη, τοσακιμένη, άπαιδημένη. 'Εσχάζω το φόρημά μου στής άσκητης φεγγάλης μας τόν δρόμο και τόν μέτωπό μου φλογίζονταν απ' τήν κάψα του μεσημεριού. Δέ μούδινες καρδ' ν' άνασαινόθω! 'Υπάρχει βρισία πού να μίν επρόφερεις για μένα; 'Υπόρχει θύελλα, απ' τήν όποια να προφύλαξες λίγο τόν κεφάλι μου; Πόσες φορές δέ μ' έκαμες ν' άπορασίω να σ' άπαρηθώ! Κι' όμως πάντα σ' αγαπούσα, άχάριστε! Μά σήμερα, τόν πόν έτέλειωσε για μās, καλέ μου φίλε. Δεν έχω πιά δυνάμεις να σ' ακολουθώ. Το αίμα μου σταμάτησε, χωρίς θεομότητα. Τα γόνάτα μου τρέμουν και τή βλεφαρά μου κλείνουν κουρασμένα! 'Ανοιξε τή μπράτσα σου κ' άγκάλιασέ με! 'Επαίωνα κάποτε ζωή απ' τήν καρδιά σου, αλλά τώρα... πάει, όλα τελείωσαν! 'Εδώ θά πεθάνω τώρα!

— Δεν θά πεθάνης! έκραύγασα, άπλώνοντας τή χέρια μου να τήν κρατήσω. 'Αλλά πές μου, ό παράξενο πλάσμα, πού είσα;

— Δεν είμαι πιά, απάντησε με μιά φωνή άδύνατη, σαν να ξεψυχούσε. Δεν είμαι... ήμουν άλλοτε ή ΝΕΙΟΤΗ σου!...

Μιά άνειπώθη άγωνία μ' έπιασε τότε και μιά φρικτή τρομαρά, όμοια μ' εκείνη που δοκμαζούν οι κατάδικοι μπροστά στο θάνατο. 'Απλωσα ν' άρπάξω τή νεότη μου και να τή σφιξω στην άγκάλια μου. Μά εκείνη έχάθηκε άπότομα σαν δατσία, άφίνοντας στή θέσι της λίγα ξερά λουλούδια, που πέσαν απ' τόν στεφάνο της.

Τά μάξερμα με λυγμούς, προσεχτικά, ένα—ένα, μά... —άλλοίμονο!— κανένα δέν είχε διατηρήσει τήν ευσδιά του... 'Ελξαν μαρμαθεί, είχαν γεράσει κ' αυτά, όπως κ' εγώ...
P. ΠΑΡΘΙΑ

ΑΠ' ΟΣΑ ΔΙΑΒΑΖΟΥΜΕ

ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΑΝΕΚΔΟΤΑ

Χωρίς κεφάλι. 'Η ήλικία τής Ρωμαίας δεσποίνης. Μιά έξυπνη απάντησις του Κικέρωνος. 'Ο Βίσμαρκ στή Φραγκφούρτη. Πώς άνάγκασε τόν σπιτενοικεικώτη του να τού βάλη ήλεκτρικό κουδούνι. Τό... κρητούν άντικείμενο. 'Η κλωσούνη του βασιλέως τής 'Αγγλίας Κάρλου, κτλ. κτλ.

Στήν πολιοργία μās 'Ελβετικής πόλεως κάποτε, ένας 'Ελβετός στρατιώτης κοιμόταν σ' ένα πρόχομα. Σέ κάποια στιγμή όμως, ένα θραύσμα έχθρικής όβιδος, που έσκασε λίγο πιο πέρα, τόν πέτυχε στο λαμώ και τού έκοψε τόν κεφάλι.

'Ενας άλλος 'Ελβετός στρατιώτης, που βρισκόταν εκεί κοντά και είδε τόν φρικτό άποκεφαλισμό του συναδέλφου του, είπε με άφέλεια: —'Ο καϊμένος ό συναδέλφος! Πόσο θ' άπορήση όταν ξυτηήση και ίδή, ότι έχασε τόν κεφάλι του!

'Η Ρωμαία δεσποίνα Δολαμπελλά, γνωστή για τήν παροιμιώδη της φιλάνθρωπεια, έλεγε κάποτε στο διάσημο ρήτορα Κικέρωνα:

— Τό ξέρετε λοιπόν, ότι ή ήλικία μου δέν υπερβαίνει τή τριάντα έτη;

— Αναμφιβόλως πρέπει να τό ξέρω, πρέπει να τό έχω νοιώσει καλά, γιατί είναι δέκα χρόνια τόρα που μού τό επαναλαμβάνετε, άπάντησε ό πνευματώδης ρήτωρ.

Τό παρακάτω ξεκαρδιστικό ανέκδοτο άποδίδεται στον περίφημο άρχικαγκελάριο τής Γερμανίας Βίσμαρκ:

Όταν γινόταν τό συνέδριο τής πολιτικής όμοσπονδίας στή Φραγκφούρτη, είχε πάλι κ' ό Βίσμαρκ για να παραστή ως προσεβυτής τής Πρωσίας.

'Επειδή όμως ή εργασία του συνεδρίου έπρόκειτο να κρατήσουν άρκετές ήμέρες, ό Πρωσός πρίγκιψη άναγκάστηκε να νοικιάση τή δυό επάνω πατώματα ενός τρίπατου καλού σπιτιού, για να μπορή νάχη όλη τήν άνεσί του κατά τό διάστημα τής παραμονής του στή Φραγκφούρτη.

Τό σπίτι όμως αυτό έτιχε να μίν έχη ήλεκτρικό κουδούνι, με τό όποιο να μπορή ό νφίλος έννοικιαστής να είδοσού, όταν χρεαζόταν, τόν ύπηρετή του, που έμενε στο δεύτερο πάτωμα.

— Είνε άνάγκη να εγκαταστήσετε ήλεκτρικό κουδούνι, είπε ένα πρωί ό πρίγκιψη στον οικοδεσπότη.

— Αυτό δέν περιλαμβάνεται στους όρους τής έννοικίασεως, απάντησε ό οικοδεσπότης. 'Η έξοχότης σας μπορεί να κάμη, αν θέλει, τήν εγκατάστασι αυτή με δική της έξοδα.

— Καλά, καλά, θά φροντίσω εγώ γ' αυτό, απάντησε ό Βίσμαρκ.

Τήν άλλη μέρα τό πρωί, ό οικοδεσπότης, ό όποιος καθόταν στο τελευταίο πάτωμα του ίδιου σπιτιού, άκουσε μιά τρομερή έκρησποκρότησι, που προσεχόταν απ' τή διαμερίσματα του πρίγκιπτος.

Τρομαγμένος άνέβηκε γρήγορα στο δωμάτιο του Βίσμαρκ, τόν όποιο βρήκε να κάθεται και να γεμίζει με σφαιρές τόν πιστόλι του.

— Μην ταράττεσθε, κύριε, φώναξε ό Βίσμαρκ, βλέποντας τόν οικοδεσπότη. 'Εκάλεσα άπλώς τόν ύπηρετή μου. 'Επειδή δέν είχα κουδούνι, μεταχειρίσθηκα τό... εκ ρ ο τ ο υ » αυτό άντικείμενο, τό όποιο θά έξοκολοθηήσω να μεταχειρίζομαι, γιατί, μά τήν αλήθεια, έχει δυνατή φωνή.

Όστερα απ' αυτό, ό φίληνχος οικοδεσπότης έσπευσε να εγκαταστήση άμείσως ήλεκτρικό κουδούνι στο σπίτι του.

'Ο βασιλεύς τής 'Αγγλίας Κάρλος Β' είδε μιά μέρα έναν κατάδρομο που τόν ώδηγούσαν στο ίσριωμα, για να τόν εκτελέσουν. 'Ερώτησε λοιπόν τους ακολουθούσους του τί είχε κάνει ό άνθρωπος αυτός και καταδικάστηκε στήν εσχάτη τών ποινών.

— Μεγαλειότατε, τού άποκριθήσαν, ό άνθρωπος αυτός έχει γράψει τήσι αισχρότερες και χυδαίστερες ύβρεις έναντίον τών ύπυργών σας.

— Τόν άνόητο! είπε τότε ό Κάρλος. Γιατί δέν τις έγραφε έναντίον μου... 'Εγώ δέν θά τόν τιωρούσα καθόλου!...

'Ο Φραγκλίνος, όταν ήταν ακόμα εργάτης τυπογράφος, μιά μέρα που βρισκόταν με καμιά δεκαριά συναδέλφους του, τους έκανε τήν έξησι πρότασι:

— 'Αν έχομε ό καθένας μας από ένα βιβλίο και τή χρησιμοποιούμε όλοι μας, τότε δάχη ό καθένας μας δέκα βιβλία. 'Αν κάποιος συντροφιά εκατό, διακόσιοι, τριακόσιοι, τεζοιμε καθένας μας εκατό, διακόσια, τριακόσια βιβλία στή διάθεσί μας. Τί λέτε; Προσπαθούμε να κάνομε μιά τέτοια συντροφιά;

'Η ιδέα του φάνηκε πρακτική σ' όλους κ' έτοι ήδρύθηκε ή πρώτη λαϊκή βιβλιοθήκη τής Φιλαδέλφειας, ή όποια σήμερα περιλαμβάνει 1,500,000 τόμους.

